

## סימן ד' סתם נזירות ל' יום (ג ע"ב)

איתא בנדרים (ג ע"ב):

אמר רבא: כגון דאמר לא איפטר מן העולם עד שאהא נזיר, דמן ההיא שעתא הוה ליה נזיר.

מסביר **הרא"ש** (שם, ד"ה לא אפטר), שאם אמר הריני נזיר ל' יום סמוך למיתתי נאסר מיד בשתיית יין ויהיה כל ימיו בדין של ספק נזירות.

ולכאורה יש להבין, מדוע לא נקט הרא"ש כדברי הגמ' "הריני נזיר סמוך למיתתי"? מדוע הוסיף הרא"ש שהתנאי היה של ל' יום?

**המנחת חינוך** (מצוה שסח) מוכיח מדברי הרא"ש הנ"ל שאם אדם קיבל על עצמו נזירות יום אחד סמוך למיתתו אין זה מועיל.<sup>1</sup>

ניתן לדייק בדברי הרא"ש הנ"ל שצריך שהנזירות תחול לפחות על ל' יום מתוך תוספת דבריו: "שאם אמר הריני נזיר ל' יום סמוך למיתתי...".

ראיה לדברי הרא"ש רואים מדברי הגמ' (ד ע"א) לגבי נזיר והוא בבית הקברות<sup>2</sup> שצריך לצאת מיד משם כי הוא מאחר את הנזירות והיא לא חלה כ"ז שהוא שם והוא עובר על "בל תאחר".

ומביא הרמב"ם (פ"א מהל' נזירות ה"ד):

האומר לא אפטר מן העולם עד שאהיה נזיר הרי זה נזיר מיד שמא ימות עתה, ואם איחר נזירותו ה"ז עובר בבל תאחר לשלמו ואין לוקין על לאו זה.

מבואר, שהרמב"ם חולק וסובר שבכה"ג מועיל.

המנחת חינוך חוקר בדין סתם נזירות ל' יום בין הרא"ש לרמב"ם, **אליבא דהרא"ש** כל נזירות אפילו לעשרה ימים מועילה מכיוון שזה 'מתפשט' למשך ל' יום כי סתם נזירות זה ל' יום,

<sup>1</sup> לפי הבנת המנחת חינוך הנ"ל יש אליבא דהרא"ש חיסרון בקבלה ולא בהתנהגות הנזירות.

<sup>2</sup> לעומת הרא"ש, סובר הג"ר שמעון שקופ (חידושו למכילתין, סי' ד), שבדין של נזיר בביה"ק מכוון שקיבל על עצמו נזירות אך הוא אינו יכול לקיים אותה מכ"מ הוא מחוייב לקיים את דבריו מיד שיצא מביה"ק ולא לנדור שוב כי מאותו רגע שנדר בביה"ק חלה עליו הנהגת נזירות לעומת הרא"ש שסובר שצריך בכל נדר שיהיה **קבלת נזירות**.

ולכן אם אין אפשרות לקבל נזירות של ל' יום הנזירות אינה חלה, **אבל לפי הרמב"ם** הנ"ל זה יועיל.

ונפק"מ, שאב יכול להדיר את בנו רק עד שיגדל כמו שמצינו בגמ' (נזיר כט ע"א) אז אם מדירו י' ימים לפני שיחשב גדול **לפי הרמב"ם**<sup>3</sup> זה יתפוס **ולפי הרא"ש** לא.

לאור האמור, שואל המנחת חינוך לפי הרא"ש אדם שקיבל נזירות בסתם ל' יום ומת לאחר י' יום, התברר למפרע שנזירותו איננה תקפה.

ולפי"ז לכאורה כל פעם שאדם מקבל נזירות א"א להלקות אותו מספק שמא ימות ויוצא שזה התראת ספק ואז בכלל אין עונש?

אלא ע"כ הולכים אחר רגע קבלת הנזירות שבאותו הרגע שהאדם קיבל את הנזירות הוא היה ראוי ולכן הנזירות חלה.

יוצא מכך שחסרון של קבלת נזירות של ל' יום זה לא חסרון **בהנהגת** הנזירות אלא **בקבלת** הנזירות ומכיוון שבזמן קבלת הנזירות היה ראוי לכך הנזירות חלה, ויוצא לפי דבריו בשלב זה שאין הבדל בין הרא"ש לרמב"ם.

לאור האמור, אם מתרים באדם לפי הרא"ש אין התראת ספק כי בקבלה עצמה הוא היה ראוי לקבל נזירות של ל' יום ולכן ההתראה הינה ודאית.

ראיה לכך יש לגבי בעל שמפר את נזירות אשתו, בגמ' בנזיר (כא ע"ב): **"איבעיא להו בעל מיעקר עקר או דילמא מיגז גיז"**, היינו בעל שמפר לאחר ל' יום האם הכוונה שעד רגע ההפרה חלה נזירות ובהפרתו פוקעת הנזירות (ונמצא שזו היא נזירות הפחותה מל' יום) ולכאורה קשה על הרא"ש שכתב שבכל אופן לא תיתכן נזירות פחות מל' יום? אלא ע"כ צ"ל שכל מה שכתב הרא"ש זה דוקא כאשר יש חסרון בעצם קבלתו, וממילא בבעל שמפר שאין חסרון בקבלה אין מניעה שתהיה נזירות פחותה מל' יום.

**האור שמח** (פ"ב מהל' נזירות ה"ט) מסביר, שיסוד השאלה בבעל שמפר את נזירות אשתו האם מפר מעיקרא או מיגז גיז (כי מייגז גיז יוצא שנשארה הנזירות ואולי תתפשט) ושעיקר הנזירות בכל אופן יש את ההסתפקות בנזירות. ולכאורה, הרי אם זה מייגז גיז בתוך ה - ל' יום הוא מפר יש הנהגה פחות מל' יום? אלא ודאי שכל החסרון ב'סתם נזירות ל' יום' הוא רק בקבלת

<sup>3</sup> וכן דעת התוס' (נזיר ל ע"א), ד"ה ואמאי הא ברשותיה דאב קאים.

<sup>4</sup> וכן דעת רש"י (נזיר שם), ד"ה קאים.

הנזירות ולא בהנהגתה.

אבל אם האב מדיר את בנו י' ימים לפני שהוא נהפך לגדול ויוצא שהנזירות לא תחול על ל' יום אז הרמב"ם יודה לרא"ש כי ברגע קבלת הנזירות היא לא יכלה לחול עד ל' יום, וצריך שיהיה ראוי לפחות ל-ל' יום ולכן זה לא חל.

יוצא לפי המנחת חינוך שדעת הרמב"ם והרא"ש שווים.

**בחי' הגרי"ז מבריסק** (פ"ד מהל' נזירות ה"י) מיישב את קושיית המנ"ח שהקשה איך חלה הנזירות באומר הריני נזיר יום אחד לפני מיתתי שאין זה נזירות ל' יום.

ההסבר הוא שניתן לבאר שלפי הרמב"ם דין הנזירות חל עליו תמיד לפחות למשך ל' יום ואין הבדל אם פירש את הנזירות או לא הקבלה חלה (רק אם פירש הנזירות תחול לפי מס' שפירש).

יוצא ששיטת הרמב"ם היא שלא אזלינן בתר קבלת הנזירות או בתר חלות הנזירות, אלא הנדר בכל גווני חל תמיד.

**כללו של דבר:** נחלקו הרמב"ם והרא"ש בדין סתם נזירות ל' יום האם זה חסרון בקבלה או חסרון בהנהגה. ונ"מ לגבי הא דאב יכול להדיר את בנו רק עד שיגדל אז אם מדירו י' ימים לפני שיחשב גדול - לפי הרמב"ם זה יתפוס, ולפי הרא"ש לא.